Scientific Chronicles of the Turkic World
Төрки дөнья фәнни хроникасы
Научная хроника тюркского мира

DOI: 10.26907/2311-2042-2025-24-1-170-179

LATEST EVENTS IN THE FIRST HALF OF 2025

On February 13, 2025, scientists, teachers, postgraduates and masters gathered at the Institute of Philology and Intercultural Communication of Kazan Federal University to hold the 9th International Research and Methodology Online Seminar "Improving the Methods of Teaching Languages: A Platform for the Exchange of Progressive Practices". This year it was dedicated to the 200th anniversary of the great Tatar thinker, scientist-encyclopedist, teacher and educator Kayum Nasyri and, according to the tradition, it was held on the MTS LINK site. The organizing committee received 162 applications to participate in the seminar from university professors, teachers of native and foreign languages of general education institutions, professionals from Russia, Turkey, China, Azerbaijan, Kazakhstan and Uzbekistan, those who are interested in the problems of teaching and studying native and foreign languages, as well as current issues of Turkology (for more details see: https://ifmk.kpfu.ru/news/sovershenstvovanie-metodiki-obucheniya-yazykam-ploshhadka-obmena-progressivnoj-praktikoj/7/).

On March 21, acting on the instructions from R. N. Minikhanov, Rais of the Republic of Tatarstan, the Research and Methodology Seminar "Topical Issues of Tatar Studies. The Eastern Trans-Kama" was held in the city of Naberezhnye Chelny, it was aimed at countering the falsification of the Tatar people's history.

The seminar was organized for library and museum professionals from the Aktanysh, Zainsky, Menzelinsky, Tukaevsky, Elabuga, Mendeleevsky and Nizhnekamsky Districts of the Republic of Tatarstan, as well as from the city of Naberezhnye Chelny. Speakers from the Academy of Sciences of the Republic of Tatarstan presented a wide range of topics covering the history of the Region - from significant events of ancient and medieval history to Tatarstan's contribution to the Great Patriotic War (for more details see: https://antat.ru/ru/iar/news/19147/).

On April 4, the 9th International Research and Practice Conference "Zankiyev Readings" was held at the Tobolsk Pedagogical Institute named after D. I. Mendeleyev. The purpose of the conference, a symbol of the preservation of national education and Tatar culture, was to promote the development of new pedagogical methods, technologies and their implementation in the modern education system, the dissemination of innovative ideas.

At the plenary session, scholars from Russia, Turkey, Kazakhstan, Kyrgyzstan and Uzbekistan reported the results of their scientific research in the field of philology, history, folklore and education. The conference included the presentations of the office project named after Yakub Kamaleevich Zankiyev and the “Inspiration” art exhibition.

At the sectional sessions, the participants discussed topical issues related to the problems concerning the methods of teaching language and literature in schools with an ethnocultural component of education; historical and cultural heritage in preserving national identity; issues of patriotic education and improvement of traditional forms of education at primary and preschool stages (for more details see: https://tobolsk.utmn.ru/presse/novosti/nauka/1286157/).

On April 5, the 32nd International Research Conference “Dmitriev Readings” was held at the Institute of Asian and African Studies of M. Lomonosov Moscow State University. It was named after the founder of the Department, Professor Nikolai Konstantinovich Dmitriev (1898–1954). This year, the conference was attended by over 40 speakers (including 16 foreign speakers), representing leading Turkic centers in Russia (Moscow, St. Petersburg, Kazan, Cheboksary, etc.), as well as Turkey, Uzbekistan, Turkmenistan, and other countries, and over 60 listeners.

Among the honorary speakers of the conference were the Chairman of the Turkish Linguistic Society (Türk Dil Kurumu, Ankara) Prof. Osman Mert and Şükrü Haluk Akalın, Professor of Hacettepe University (Ankara), who joined the conference online. This year the conference was dedicated to the memory of the outstanding Turkologist, Doctor of Philology, Prof. Dmitry Nasilov (1935–2017), who worked at the Department of Turkic Philology for many years and was its head in the last years of his life (for more details see: aas.msu.ru/news/novosti/xxxii-mezhdunarodnaya-nauchnaya-konferencziya-dmitrievskie-chteniya-itogi/).

On April 7–8, for young Turkologists, the International Research Conference “NEOTÜRK: At the Crossroads of Generations and Technologies” was held with the assistance of the Turkic Culture and Heritage Foundation and in close cooperation with the Kazakh National University named after Al-Farabi (Almaty, Kazakhstan).

The conference was held in honor of the 1155th anniversary of the great scientist Al-Farabi. In this regard, young scientists made their contributions to the study of the rich heritage of the Turkic world and to the discovery of new knowledge.

The purpose of the conference was to get young researchers interested in the study of the language, history and culture of the Turkic peoples; to identify new research trends in Turkology and discuss its current issues; to provide an opportunity for young researchers to publish their works with the results of their scientific research; to popularize the common spiritual values of the Turkic peoples and the use of modern research methods (for more details see: https://farabi.university/news/94047?lang=ru).

On April 10, the M. Khasanov Institute of Tatar Encyclopedia and Regional Studies held a Round Table “The Labor Feat of Tatarstan Residents during the Great Patriotic War of 1941–1945” as part of the 2nd International Research Conference “The Great Patriotic War of 1941–1945 in the Fates of Peoples and Regions”. At the Round Table, researchers and professionals presented reports on the contribution that the population of the TASSR made to help the front, the work in the rear and the daily life of the people in wartime conditions. In her closing remarks, L. Ainutdinova emphasized the importance of these discussions and expressed gratitude to all the participants of the Round Table for their thorough scientific approach and sincere desire to preserve the memory of the labor feats Tatarstan residents performed during the Great Patriotic War, noting the need to continue research work in this area to understand the contribution of each person and each family to a common victory (for more details see: https://www.antat.ru/ru/ite/news/19232/).

On April 11–12, the International Research and Practice Conference “Musical Turkology Today: Problems and Prospects” was held at the Kurmangazy Kazakh National Conservatory. The conference discussed the following research areas: general and methodological issues of musical Turkology; musical dialectology and mapping; musical instruments and instrumental music of the Turkic peoples of Eurasia; genres of traditional music of the Turkic peoples: similarities and differences; musical embodiment of the Turkic epic; migration and interaction of musical cultures; music of the Turkic peoples in modern music education; music industry of the Turkic world: from management to art (for more details see: https://www.conservatoire.edu.kz/ru/news/mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-muzykalnaya-tyurkologiya-segodnya-problemy-i-pe.htm).

On April 18, the M. Khasanov Institute of Tatar Encyclopedia and Regional Studies of the Academy of Sciences of the Republic of Tatarstan hosted the presentation of the first personal encyclopedia “Kayum Nasyri” and the bio-bibliographic index of the same name, as part of the jubilee events dedicated to the 200th anniversary of the Tatar educator Kayum Nasyri.

On April 22–23, the Institute of Linguistics of the Russian Academy of Sciences hosted the Annual All-Russian Conference with International Participation, Tenishev Readings-18. The conference discussed current issues of the Uralic and Altaic languages and dialects. The conference program included additional thematic sections devoted to Turkological problems: “Turkic Lexicology and Lexicography” and “Turkic and Mongolian Scholars – Participants and Veterans of the Great Patriotic War”, dedicated to the 80th anniversary of the Great Victory.

The conference was attended by members of the Russian Turkic Society, members of the editorial board and editorial council of the journal “Russian Turkology”, as well as representatives of Turkological research institutes and departments of Russian universities (for more details see: https://iling-ran.ru/web/ru/conferences/2025_tenishev).

On April 25, 2025, Kazan hosted the All-Russian Research Conference “Tatar Dynasties in the Service of the Fatherland” with the participation of Russian scientists, local historians and teachers, as part of the Year of the Fatherland Defender events and in the framework of the state program “Tatars in the Service of the Fatherland”. The organizers of the event were the Department of the History of the Volga Region and the Urals at the Sh. Marjani Institute of History of the Tatarstan Academy of Sciences and the Society of Tatar Local Historians of the Republic of Bashkortostan. The Conference discussed the issues of various Tatar dynasties’ participation in the military campaigns of the Russian state, and the features characterizing the service of diplomats, translators and officials.

On June 18–20, the International Scientific Forum “Enlightenment and Intercultural Dialogue: The Legacy of Kayum Nasyri in the Context of Modern Research” was held at the G. Ibragimov Institute of Language, Literature and Art. It was dedicated to the 200th anniversary of the outstanding Tatar educator Kayum Nasyri.

The following issues were discussed at the forum: the scientific and educational activities of K. Nasyri in the historical and cultural context of the era; the development of national languages through the prism of the educational movement in the second half of the 19th century; educational trends in the literatures of the Turkic peoples: typological community and national identity; traditional culture and education of the peoples of the Ural-Volga Region; traditions and modern approaches to the study of native languages and cultures.

The Round Table “Modern Approaches to Preserving and Popularizing the Heritage of Enlighteners” and the presentation of the books “Kayum Nasyri’s Calendar” and “The Great Tatar Enlightener Kayum Nasyri” (I. K. Zagidullin) were organized within the framework of the forum (for more details see: https://www.antat.ru/ru/iyli/news/19101/).

On June 25–27, the 2nd International Research and Practice Conference “Slavic-Turkic World: History and Modernity” was held, it was dedicated to the 105th anniversary of the national autonomies creation in the RSFSR and the 100th anniversary of the Chuvash ASSR.

The goal of the scientific forum was to consolidate the efforts of researchers in the field of the Humanities, in history and culture of the Slavic and Turkic peoples’ studies and the common historical past of ethnic groups, and to intensify the study of their ethnocultural interaction.

The central objective of the event was to popularize the rich historical and cultural heritage of ethnic groups and strengthen their good-neighborly relations, establishing closer contacts between scientific schools and public organizations in Russia and abroad (for more details see: https://chgign.ru/a/news/6057.html).

The information was submitted by G. A. Nabiullina, Associate Professor of the Institute of Philology and Intercultural Communication, Kazan Federal University.

2025 ЕЛНЫҢ I ЯРТЫСЫНДА БУЛГАН ВАКЫЙГАЛАР

2025 елның 13 февралендә Казан федераль университетының Филология һәм мәдәниятара багланышлар институтында галимнәр, педагоглар, аспирантлар һәм магистрлар «Телләргә өйрәтү методикасын камилләштерү: алдынгы тәҗрибә алмашу мәйданчыгы» IX Халыкара фәнни-методик онлайн семинарын уздыру өчен җыелдылар. Быел ул бөек татар фикер иясе, галим-энциклопедист, педагог һәм мәгърифәтче Каюм Насыйриның тууына 200 ел тулуга багышланды һәм традиция буенча МТС линк мәйданчыгында узды.

Семинар эшендә катнашу өчен, оештыру комитетына югары уку йортлары укытучыларыннан, гомуми белем бирү учреждениеләренең туган һәм чит тел укытучыларыннан, Россия, Төркия, Кытай, Азербәйҗан, Казахстан һәм Үзбәкстаннан туган һәм чит телләрне укыту һәм өйрәнү проблемалары белән шөгыльләнүче, тюркологиянең актуаль проблемаларын өйрәнүче белгечләрдән 162 гариза килде. (тулырак: https://ifmk.kpfu.ru/news/sovershenstvovanie-metodiki-obucheniya-yazykam-ploshhadka-obmena-progressivnoj-praktikoj/7/).

---

21 мартта Чаллы шәһәрендә Татарстан Республикасы Президенты Р.Н. Миңнеханов йөкләмәләрен үтәү кысаларында татар халкы тарихын фальсификацияләүгә каршы торуга юнәлтелгән «Татарны өйрәнүнең актуаль мәсьәләләре. Көнчыгыш Кама аръягы» фәнни-методик семинары булып узды.

Семинар Татарстан Республикасының Актаныш, Зәй, Минзәлә, Тукай, Алабуга, Менделеевск һәм Түбән Кама районнарының, шулай ук Яр Чаллы шәһәренең китапханә һәм музей хезмәткәрләре өчен оештырылды.

Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе галимнәре борынгы һәм урта гасыр тарихындагы мөһим вакыйгалардан алып Татарстанның Бөек Ватан сугышы елларына керткән өлешенә кадәр төбәк тарихын колачлаган темаларның киң спектрын тәкъдим иттеләр. (тулырак: https://antat.ru/ru/iar/news/19147/).

---

4 апрель көнне Д.И. Менделеев исемендәге Тубыл педагогика институтында «Зәнкиев укулары» IX Халыкара фәнни-гамәли конференциясе булып узды. Милли мәгарифне һәм татар мәдәниятен саклау символы булган конференциянең максаты яңа педагогик методикалар, технологияләр үсешенә һәм аларны заманча мәгариф системасына кертүгә ярдәм итү, инновацион идеяләрне тарату булды.

Пленар утырышта Россия, Төркия, Казахстан, Кыргызстан һәм Үзбәкстан галимнәре филология, тарих, фольклор һәм мәгариф өлкәсендәге фәнни тикшеренүләрен тәкъдим иттеләр. Конференция кысаларында шулай ук Якуб Камал улы Зәнкиев исемендәге кабинет проекты һәм «Илһам» сәнгать күргәзмәсе тәкъдим ителде.

Секция утырышларында белем бирүнең этномәдәни компоненты булган мәктәпләрдә тел һәм әдәбият өйрәтү методикасы, милли үзенчәлекне саклау факторы буларак тарихи-мәдәни мирас проблемаларына бәйле актуаль мәсьәләләр каралды; шулай ук ватанпәрвәр тәрбия бирү, башлангыч һәм мәктәпкәчә белем бирүдә тәрбия һәм укытуның традицион формаларын камилләштерү мәсьәләләре каралды (тулырак: https://tobolsk.utmn.ru/presse/novosti/nauka/1286157/).

---

5 апрель көнне М.В. Ломоносов исемендәге Мәскәү дәүләт университетының Азия һәм Африка илләре институтында кафедрага нигез салучы профессор Николай Константинович Дмитриев (1898-1954) хөрмәтенә аталган «Дмитриев укулары» XXXII Халыкара фәнни конференциясе узды. Быел конференциядә Россиянең әйдәп баручы төрки телләр үзәкләреннән (Мәскәү, Санкт-Петербург, Казан, Чабаксар һ.б.) шулай ук Төркия, Үзбәкстан, Төрекмәнстан һ. б. илләрдән 40 тан артык докладчы һәм 60 тан артык тыңлаучы катнашты.

Конференциянең мактаулы докладчылары арасында Төркия лингвистик җәмгыяте (Türk Dil Kurumu, Анкара шәһәре) рәисе профессор Осман Мерт һәм Хаджетепе университеты (Анкара шәһәре) профессоры Шүкрү Халук Акалын бар иде - алар конференциягә онлайн-форматта кушылдылар. Быел конференция күп еллар төрки филология кафедрасында эшләгән һәм гомеренең соңгы елларында аның мөдире булган күренекле тюрколог, профессор Дмитрий Михайлович Насилов (1935–2017) истәлегенә багышланды (тулырак: aas.msu.ru/news/novosti/xxxii-mezhdunarodnaya-nauchnaya-konferencziya-dmitrievskie-chteniya-itogi/).

7–8 апрель көннәрендә Төрки мәдәният һәм мирас фонды ярдәмендә, Әл-Фараби исемендәге Казах милли университеты (Алматы, Казахстан) белән тыгыз хезмәттәшлектә яшь тюркологлар өчен «NEOTÜRK: буыннар һәм технологияләр тоташуында» Халыкара фәнни конференциясе булып узды.

Конференция бөек галим Әл-Фарабинең 1155 еллыгы кысаларында үткәрелде. Шуңа бәйле рәвештә төрки дөньяның бай мирасын өйрәнүгә һәм яңа белемнәр ачуга яшь галимнәр үз өлешләрен керттеләр.

Конференциянең максаты - яшь галимнәрне төрки халыкларның телен, тарихын һәм мәдәниятен өйрәнүгә җәлеп итү; тюркологиядә яңа юнәлешләр билгеләү һәм актуаль проблемаларны тикшерү; яшь тикшеренүчеләргә үз фәнни эзләнүләрен тәкъдим итү мөмкинлеге бирү; төрки халыкларның уртак рухи кыйммәтләрен пропагандалау һәм тикшеренүнең заманча методларын куллану (тулырак: https://farabi.university/news/94047?lang=ru).

---

10 апрельдә «Халыклар һәм төбәкләр язмышында 1941–1945 нче еллардагы Бөек Ватан сугышы» II Халыкара фәнни конференциясе кысаларында М. Хәсәнов исемендәге Татар энциклопедиясе һәм төбәкне өйрәнү институтында «1941–1945 еллардагы Бөек Ватан сугышы елларында татарстанлыларның хезмәт батырлыгы» дигән түгәрәк өстәл үткәрелде.

Түгәрәк өстәл программасы буенча ТАССР халкының фронтка һәм тыл эшенә керткән өлеше һәм сугыш чоры шартларында кешеләрнең көндәлек тормышы турында галимнәр һәм белгечләр докладлар белән чыгыш ясадылар.

Йомгаклау сүзендә Л. М. Айнетдинова уздырылган фикер алышуларның әһәмиятен ассызыклады һәм түгәрәк өстәлдә катнашучыларның барысына да тирән фәнни якын килүләре һәм Бөек Ватан сугышы елларында татарстанлыларның хезмәт батырлыклары турындагы истәлекләрне сакларга тырышулары өчен рәхмәт белдерде, уртак җиңүгә ирешүдә һәр кешенең һәм һәр гаиләнең керткән өлешен аңлау өчен, бу өлкәдә тикшеренү эшләрен дәвам итәргә кирәклеген билгеләп үтте (тулырак: https://www.antat.ru/ru/ite/news/19232/).

11–12 апрель көннәрендә Курмангазы исемендәге Казах милли консерваториясендә «Музыкаль тюркология бүген: проблемалар һәм перспективалар» дигән Халыкара фәнни-гамәли конференция булып узды.

Конференция эше түбәндәге төп юнәлешләр буенча алып барылды: музыкаль тюркологиянең гомуми һәм методологик мәсьәләләре; музыкаль диалектология һәм картография; Евразия төрки халыкларының музыка кораллары һәм инструменталь музыкасы; төрки халыкларның традицион музыка жанрлары: охшашлык һәм аерымлыклар; төрки эпосның музыкаль гәүдәләнеше; музыкаль мәдәниятләрнең миграциясе һәм үзара бәйләнеше; төрки дөнья индустриясе һ.б. (тулырак: https://www.conservatoire.edu.kz/ru/news/mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-muzykalnaya-tyurkologiya-segodnya-problemy-i-pe.htm).

---

18 апрель көнне татар мәгърифәтчесе, педагог, язучы Каюм Насыйриның 200 еллыгына багышланган юбилей чаралары кысаларында Татарстан Республикасы Фәннәр академиясенең М. Хәсәнов исемендәге Татар энциклопедиясе һәм төбәкне өйрәнү институтында нәшер ителгән

«Каюм Насыйри: иллюстрацияле персональ энциклопедия»сен һәм «Каюм Насыйри: биобиблиографик күрсәткеч»ен тәкъдим итү чарасы узды.

22–23 апрель көннәрендә Россия Фәннәр Академиясенең Тел белеме институтында «Тенишев укулары–18» халыкара катнашында ел саен уздырыла торган Бөтенроссия конференциясе узды.

Конференция барышында Урал һәм Алтай телләре һәм диалектларының актуаль мәсьәләләре турында фикер алыштылар. Конференция программасы буенча тюркология проблемаларына багышланган «Төрки лексикология һәм лексикография» һәм Бөек Җиңүнең 80 еллыгына багышланган «Тюрколог һәм монгол галимнәре – Бөек Ватан сугышында катнашучылар һәм ветераннар» өстәмә тематик секцияләре үткәрелде.

Конференция эшендә РКТ әгъзалары, «Российская тюркология» журналы редколлегиясе һәм Редсоветы әгъзалары шулай ук тюркология фәнни-тикшеренү институтлары һәм Россия югары уку йортлары вәкилләре катнашты (тулырак: https://iling-ran.ru/web/ru/conferences/2025_tenishev)

---

25 апрельдә Ватанны саклаучылар елы һәм «Ватанга хезмәт итүче татарлар» дәүләт программасын гамәлгә ашыру кысаларында Казанда Россия галимнәре, туган якны өйрәнүчеләр, укытучылар катнашында «Ватанга хезмәт итүче татар династияләре» Бөтенроссия фәнни конференциясе узды. Чараны Татарстан Республикасы Фәннәр академиясенең Ш.Мәрҗани исемендәге Тарих институтының Идел һәм Урал алды тарихы бүлеге һәм Башкортстан Республикасының туган якны өйрәнүчеләр җәмгыяте оештырды. Конференциядә төрле татар династияләре вәкилләренең Россия Дәүләтенең хәрби кампанияләрендә катнашуы, дипломатлар, тәрҗемәчеләр, түрәләр хезмәтенең үзенчәлекләре мәсьәләләре каралды.

18–20 июнь көннәрендә Г. Ибраһимов исемендәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институтында күренекле татар мәгърифәтчесе Каюм Насыйриның тууына 200 ел тулуга багышланган «Мәгърифәтчелек һәм мәдәниятара диалог: Каюм Насыйри мирасы заманча тикшеренүләр контекстында» Халыкара фәнни форумы узды.

Форум эшендә түбәндәге мәсьәләләр каралды: дәвернең тарихи-мәдәни контекстында К. Насыйриның фәнни-агарту эшчәнлеге; XIX гасырның икенче яртысындагы мәгърифәтчелек хәрәкәте призмасы аша милли телләрнең үсеше; төрки халыклар әдәбиятында мәгърифәтчелек тенденцияләре: типологик уртаклык һәм милли үзенчәлек; Урал-Идел буе халыкларының традицион мәдәнияте һәм мәгърифәтчелеге; туган телләрне һәм мәдәниятләрне өйрәнүдә традицияләр һәм заманча алымнар.

Форум кысаларында «Мәгърифәтчеләр мирасын саклауда һәм популярлаштыруда заманча алымнар» түгәрәк өстәле һәм «Каюм Насыйри календаре» һәм «Бөек татар мәгърифәтчесе Каюм Насыйри» (Заһидуллин И.К.) китапларын тәкъдир итү оештырылды. (тулырак: https://www.antat.ru/ru/iyli/news/19101/)

25–27 июнь көннәрендә РСФСРда милли автономияләр төзелүнең 105 еллыгына һәм Чуваш АССРның 100 еллыгына багышланган «Славян-төрки дөнья: тарих һәм хәзерге заман» II Халыкара фәнни-гамәли конференциясе булып узды.

Фәнни форумның максаты: славян һәм төрки халыкларның тарихы һәм мәдәнияте, этносларның уртак тарихи үткәне белән шөгыльләнүче гуманитар тикшеренүчеләрнең эшчәнлеген берләштерү һәм аларның үзара этномәдәни бәйләнешен өйрәнүне активлаштыру.

Чараның төп бурычы – этносларның бай тарихи-мәдәни мирасын популярлаштыру һәм аларның үзара мөнәсәбәтләрен ныгыту, Россия һәм чит илләр фәнни мәктәпләре һәм иҗтимагый оешмалары арасында тыгыз багланышлар урнаштыру (тулырак: https://chgign.ru/a/news/6057.html)

Материаллар филология фәннәре кандидаты, Казан федераль университетының Филология һәм мәдәниятара багланышлар институты доценты Г. Ә. Нәбиуллина тарафыннан тупланды һәм әзерләнде.

ПРОШЕДШИЕ СОБЫТИЯ I ПОЛОВИНЫ 2025 ГОДА

13 февраля 2025 года в Институте филологии и межкультурной коммуникации Казанского федерального университета ученые, педагоги, аспиранты и магистры вновь собрались для проведения IX Международного научно-методического онлайн-семинара «Совершенствование методики обучения языкам: площадка обмена прогрессивной практикой». В этом году он был приурочен к 200-летию со дня рождения великого татарского мыслителя, ученого-энциклопедиста, педагога и просветителя Каюма Насыри и по традиции прошел на площадке МТС ЛИНК.

Для участия в работе семинара в оргкомитет поступило 162 заявки от преподавателей вузов, учителей родных и иностранных языков общеобразовательных учебных учреждений, специалистов из России, Турции, Китая, Азербайджана, Казахстана и Узбекистана, занимающихся проблемами обучения и изучения родных и иностранных языков, а также изучающих актуальные проблемы тюркологии (подробнее: https://ifmk.kpfu.ru/news/sovershenstvovanie-metodiki-obucheniya-yazykam-ploshhadka-obmena-progressivnoj-praktikoj/7/).

---

21 марта в городе Набережные Челны в рамках исполнения поручений Раиса Республики Татарстан Р. Н. Минниханова состоялся научно-методический семинар «Актуальные вопросы татароведения. Восточное Закамье», направленный на противодействие фальсификации истории татарского народа.

Семинар был организован для библиотечных и музейных работников Актанышского, Заинского, Мензелинского, Тукаевского, Елабужского, Менделеевского и Нижнекамского районов Республики Татарстан, а также города Набережные Челны.

Докладчики из Академии наук Республики Татарстан представили широкий спектр тем, охватывающих историю региона – от значимых событий древней и средневековой истории до вклада Татарстана в годы Великой Отечественной войны (подробнее: https://antat.ru/ru/iar/news/19147/).

---

4 апреля в Тобольском педагогическом институте им. Д. И. Менделеева состоялась IX Международная научно-практическая конференция «Занкиевские чтения». Целью конференции, являющейся символом сохранения национального образования и татарской культуры, стало содействие развитию новых педагогических методик, технологий и внедрению их в современную систему образования, распространение инновационных идей.

На пленарном заседании свои научные изыскания в области филологии, истории, фольклора и образования представили ученые из России, Турции, Казахстана, Кыргызстана и Узбекистана. В рамках конференции также прошли презентации проекта кабинета имени Якуба Камалеевича Занкиева и художественной выставки «Вдохновение».

В рамках секционных заседаний рассматривались актуальные вопросы, связанные с проблемами методики обучения языку и литературе в школах с этнокультурным компонентом образования; историко-культурного наследия как фактора сохранения национальной идентичности; также были обсуждены вопросы патриотического воспитания, совершенствования традиционных форм воспитания и обучения в начальном и дошкольном образовании (подробнее: https://tobolsk.utmn.ru/presse/novosti/nauka/1286157/).

---

5 апреля в ИСАА МГУ имени М. В. Ломоносова прошла XXXII Международная научная конференция «Дмитриевские чтения», названная в честь основателя кафедры, профессора Николая Константиновича Дмитриева (1898–1954). В этом году в конференции приняли участие более 40 докладчиков (из них 16 зарубежных), представляющих ведущие тюркологические центры России (Москва, Санкт-Петербург, Казань, Чебоксары и др.), а также Турции, Узбекистана, Туркменистана и др. стран, и более 60 слушателей.

Среди почетных докладчиков конференции были Председатель Турецкого лингвистического общества (Türk Dil Kurumu, г. Анкара) профессор Осман Мерт и профессор Университета Хадже-

тепе (г. Анкара) Шюкрю Халук Акалын, которые присоединились к конференции в онлайн-формате.

В этом году конференция была посвящена памяти выдающегося тюрколога, доктора филологических наук, профессора Дмитрия Михайловича Насилова (1935–2017), который многие годы проработал на кафедре тюркской филологии и последние годы жизни был ее заведующим (подробнее: aas.msu.ru/news/novosti/xxxii-mezhdunarodnaya-nauchnaya-konferencziya-dmitrievskie-chteniya-itogi/).

7–8 апреля при содействии Фонда тюркской культуры и наследия, в тесном сотрудничестве с Казахским национальным университетом имени Аль-Фараби (Алматы, Казахстан) состоялась Международная научная конференция «NEOTÜRK: на стыке поколений и технологий» для молодых тюркологов.

Конференция была проведена в честь 1155-летия со дня рождения великого ученого Аль-Фараби. В связи с этим молодые ученые внесли свой вклад в исследование богатого наследия тюркского мира и в открытие новых знаний.

Цель конференции – привлечение молодых ученых к изучению языка, истории и культуры тюркских народов; определение новых направлений в тюркологии и обсуждение актуальных проблем; предоставление возможности обнародовать свои работы с научными поисками молодым исследователям; пропаганда общих духовных ценностей тюркских народов и использование современных методов исследования (подробнее: https://farabi.university/news/94047?lang=ru).

---

10 апреля в рамках II Международной научной конференции «Великая Отечественная война 1941–1945 гг. в судьбах народов и регионов» в Институте татарской энциклопедии и регионоведения им. М. Хасанова состоялся круглый стол «Трудовой подвиг татарстанцев в годы Великой Отечественной войны 1941–1945 гг.»

Ученые и специалисты на круглом столе выступили с докладами о вкладе населения ТАССР в помощь фронту, тыловой работе, повседневной жизни людей в условиях военного времени.

В заключительном слове Л. М. Айнутдинова подчеркнула значимость проведенных обсуждений и выразила благодарность всем участникам круглого стола за глубокий научный подход и искреннее стремление сохранить память о трудовых подвигах татарстанцев в годы Великой Отечественной войны, отметив необходимость продолжения исследовательской работы в этой области для осмысления вклада каждого человека и каждой семьи в достижение общей победы (подробнее: https://www.antat.ru/ru/ite/news/19232/).

11–12 апреля в Казахской национальной консерватории имени Курмангазы состоялась Международная научно-практическая конференция «Музыкальная тюркология сегодня: проблемы и перспективы».

Работа конференции проводилась по следующим основным направлениям: общие и методологические вопросы музыкальной тюркологии; музыкальная диалектология и картографирование; музыкальные инструменты и инструментальная музыка тюркских народов Евразии; жанры традиционной музыки тюркских народов: сходства и различия; музыкальное воплощение тюркского эпоса; миграция и взаимодействие музыкальных культур; музыка тюркских народов в современном музыкальном образовании; музыкальная индустрия тюркского мира: от управления к искусству (подробнее: https://www.conservatoire.edu.kz/ru/news/mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-muzykalnaya-tyurkologiya-segodnya-problemy-i-pe.htm).

---

18 апреля в рамках юбилейных мероприятий, приуроченных к 200-летию татарского просветителя Каюма Насыри, в Институте татарской энциклопедии и регионоведения им. М. Хасанова АН

РТ состоялась презентация первой персональной энциклопедии «Каюм Насыри» и одноименного биобиблиографического указателя.

22–23 апреля в Институте языкознания РАН прошла ежегодная Всероссийская конференция с международным участием «Тенишевские чтения-18». В ходе работы конференции были обсуждены актуальные вопросы уральских и алтайских языков и диалектов. По программе конференции были проведены дополнительные тематические секции, посвященные тюркологическим проблемам: «Тюркская лексикология и лексикография» и «Ученые-тюркологи и монголисты – участники и ветераны Великой Отечественной войны», посвященная 80-й годовщине Великой Победы.

В работе конференции приняли участие члены РКТ, члены редколлегии и редсовета журнала «Российская тюркология», а также представители тюркологических научно-исследовательских институтов и кафедр вузов России (подробнее: https://iling-ran.ru/web/ru/conferences/2025_tenishev).

---

25 апреля 2025 г. в рамках Года защитника Отечества и реализации государственной программы «Татары на службе Отечеству» в Казани состоялась Всероссийская научная конференция «Татарские династии на службе Отечеству» с участием российских ученых, краеведов, учителей. Организаторами мероприятия являются Отдел истории Поволжья и Приуралья Института истории им. Ш. Марджани Академии наук Республики Татарстан и Общество татарских краеведов Республики Башкортостан. На конференции обсудили вопросы участия представителей различных татарских династий в военных кампаниях Российского государства, особенности службы дипломатов, переводчиков, чиновников.

18–20 июня в Институте языка, литературы и искусства им. Г. Ибрагимова состоялся Международный научный форум «Просветительство и межкультурный диалог: наследие Каюма Насыри в контексте современных исследований», посвященный 200-летию со дня рождения выдающегося татарского просветителя Каюма Насыри.

В работе форума обсуждались следующие вопросы: научно-просветительская деятельность К. Насыри в историко-культурном контексте эпохи; развитие национальных языков сквозь призму просветительского движения второй половины XIX века; просветительские тенденции в литературах тюркских народов: типологическая общность и национальное своеобразие; традиционная культура и просветительство народов Урало-Поволжья; традиции и современные подходы в изучении родных языков и культур.

В рамках форума были организованы круглый стол «Современные подходы к сохранению и популяризации наследия просветителей» и презентация книг «Календарь Каюма Насыри» и «Великий татарский просветитель Каюм Насыри» (И. К. Загидуллин) (подробнее: https://www.antat.ru/ru/iyli/news/19101/).

25–27 июня состоялась II Международная научно-практическая конференция «Славяно-тюркский мир: история и современность», приуроченная к 105-летию создания национальных автономий в РСФСР и 100-летию Чувашской АССР.

Цель научного форума – консолидировать усилия исследователей-гуманитариев, занимающихся историей и культурой славянских и тюркских народов, общим историческим прошлым этносов, и активизировать изучение их этнокультурного взаимодействия.

Центральная задача мероприятия – популяризация богатого историко-культурного наследия этносов и укрепление их добрососедских отношений, установление более тесных контактов между научными школами и общественными организациями России и зарубежья (подробнее: https://chgign.ru/a/news/6057.html).

Материалы подготовлены доцентом Института филологии и межкультурной коммуникации Казанского федерального университета Г. А. Набиуллиной.